

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2011. gada 21. decembrī*

Lieta C-242/10

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* (Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2010. gada 21. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2010. gada 17. maijā, tiesvedībā

Enel Produzione SpA

pret

Autorità per l'energia elettrica e il gas,

piedaloties

Terna rete elettrica nazionale SpA.

* Tiesvedības valoda — itāļu.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*],
tiesneši U. Lehmuss [*U. Lohmus*], A. Ross [*A. Rosas*], A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*] un
A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents),

ģenerālvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],
sekretāre A. Impellicēri [*A. Impellizzeri*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2011. gada 11. maija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Enel Produzione SpA* vārdā — G. Greko [*G. Greco*] un M. Muscardīni
[*M. Muscardini*], *avvocati*,

— *Terna rete elettrica nazionale SpA* vārdā — A. Klarīcija [*A. Clarizia*], P. Dzioti
[*P. Ziotti*], P. Klarīcija [*P. Clarizia*] un G. Gvida [*G. Guida*], *avvocati*,

— Itālijas valdības vārdā — Dž. Palmjēri [*G. Palmieri*], pārstāve, kurai palīdz
P. Džentili [*P. Gentili*], *avvocato dello Stato*,

— Austrijas valdības vārdā — E. Rīdls [*E. Riedl*], pārstāvis,

— Eiropas Komisijas vārdā — K. Dzadra [*C. Zadra*] un O. Beinē [*O. Beynet*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2011. gada 21. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt EKL 23., 43., 49. un 56. pantu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīvas 2003/54/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK atcelšanu (OV L 176, 37. lpp., OV Īpašais izdevums latviešu valodā: 12. nod., 2. sēj., 211. lpp.) 11. panta 2. un 6. punktu un 24. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā *Enel Produzione SpA* (turpmāk tekstā — “*Enel*”) prasībā pret *Autorità per l'energia elettrica e il gas* [Ēlektroenerģijas un gāzes regulatīvo iestādi] (turpmāk tekstā — “*AEEG*”) par valsts tiesisko regulējumu, ar kuru elektroenerģijas ražotājiem, kuru rīcībā ir elektroenerģijas sistēmas darbībai būtiskas iekārtas, ir noteikts pienākums, izsakot elektroenerģijas piegādes piedāvājumus, ievērot noteikumus, ko paredzējusi elektroenerģijas pārvades un sadales sistēmu pārvaldošā sabiedrība (turpmāk tekstā — “sistēmas operators”).

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīva 2003/54 ir daļa no “otrās enerģētikas paketes”, ko Savienības likumdevējs pieņēmis, lai pakāpeniski liberalizētu elektroenerģijas un gāzes iekšējo tirgu. Ar Direktīvu 2003/54, kā teikts tās 1. pantā, “nosaka kopīgus noteikumus elektroenerģijas ražošanai, pārvadei, sadalei un piegādei. Ar to nosaka normas, kas attiecas uz elektroenerģijas nozares organizāciju un darbību, pieeju tirgum, kritērijiem un procedūrām, kuras piemēro konkursiem un atļauju piešķiršanai, kā arī uz sistēmu ekspluatāciju”.

- 4 Direktīvas 2003/54 II nodaļā ar virsrakstu “Nozares organizācijas vispārīgie noteikumi” 3. panta ar virsrakstu “Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības un patērētāju aizsardzība” 2. punktā ir noteikts:

“Pilnībā ievērojot attiecīgos Līguma noteikumus, īpaši tā 86. pantu, dalībvalstis uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, var vispārējās ekonomiskās interesēs uzlikt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, kuras attiecas [var atteikties] uz drošību, tostarp piegādes drošību, piegādes regularitāti, kvalitāti un cenu, kā arī uz vides aizsardzību, tostarp energoefektivitāti un klimata aizsardzību. Šādām saistībām ir jābūt skaidri definētām, pārredzamām, nediskriminējošām, pārbaudāmām, un tām jāgarantē tas, ka visiem ES elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga pieeja valstu patērētājiem. [..]”

- 5 Minētās direktīvas 9. pantā par pārvades sistēmas operatoru uzdevumiem ir paredzēts:

“Pārvades sistēmas operators atbild par:

- a) sistēmas ilgtermiņa jaudas garantēšanu, lai tā spētu nodrošināt saprātīgu elektroenerģijas pārvades apjomu;

- b) piegāžu drošības veicināšanu ar piemērotu pārvades jaudu un sistēmas uzticamību;

[..]”

- 6 Tās pašas direktīvas 11. panta ar virsrakstu “Dispečervadība un līdzsvarošana” 2. un 6. punktā ir noteikts:

“2. Ražošanas objektu [iekārtu] dispečervadību un starpsavienojumu izmantošanu nosaka, ņemot vērā kritērijus, kurus var apstiprināt attiecīgā dalībvalsts un kuriem jābūt objektīviem, publicētiem un nediskriminējoši piemērojamiem, lai nodrošinātu pareizu iekšējā elektroenerģijas tirgus darbību. Jāņem vērā ekonomisk[ā] priekšrocīb[a], kāda ir elektroenerģijai, ko iegūst no pieejamiem ražošanas objektiem [pieejamām ražošanas iekārtām] vai caur starpsavienojumiem, un sistēmas tehnisk[ie] ierobežojum[i].

[..]

6. Ja pārvades sistēmas operatori iepērk enerģiju, ko izmanto enerģijas zudumu segšanai un rezerves jaudai savā sistēmā, tad šo iepirkšanu veic saskaņā ar pārredzamām, nediskriminējošām un tirgus principiem atbilstīgām procedūrām.”

7 Direktīvas 2003/54 V nodaļas ar virsrakstu “Sadales sistēmas ekspluatācija” 14. pantā par sadales sistēmas operatoru uzdevumiem ir noteikts:

“1. Sadales sistēmas operators savā apgabalā, pienācīgi ņemot vērā vides aizsardzības apsvērumus, uztur drošu, stabilu un efektīvu elektroenerģijas sadales sistēmu.

2. Nekādā gadījumā sistēmas operators sistēmu lietotājiem vai sistēmu lietotāju kategorijām nerada nevienlīdzīgus nosacījumus, jo īpaši par labu saviem saistītajiem uzņēmumiem.

[..]

6. Ja sadales sistēmas operatori ir atbildīgi par elektroenerģijas sadales sistēmas līdzsvarošanu, noteikumi, ko tie pieņem šajā nolūkā, ir objektīvi, pārredzami un nediskriminējoši, tostarp noteikumi par maksas iekasēšanu no sistēmas lietotājiem elektroenerģijas nevienmērīgas piegādes gadījumā. Noteikumus un nosacījumus, tostarp normas un tarifus attiecībā uz šādiem pakalpojumiem, ko sniedz sadales sistēmas operatori, nosaka nediskriminējošā un izmaksas atspoguļojošā veidā, saskaņā ar 23. panta 2. punkta noteikumiem, kā arī publicē.

[..]”

- 8 Šīs direktīvas VII nodaļā ar virsrakstu “Sistēmas pieejas organizācija” 23. panta, kas attiecas uz pārvaldes [regulatīvajām] iestādēm, 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis norīko vienu vai vairākas kompetentas iestādes, kas darbojas kā pārvaldes [regulatīvās] iestādes. Šīs iestādes ir pilnībā neatkarīgas no elektroenerģijas nozarē valdošajām interesēm. Piemērojot šo pantu, tās ir atbildīgas vismaz par to, lai tirgū nebūtu diskriminācijas, kā arī par efektīvas tirgus konkurences un efektīvas tirgus funkcionēšanas nodrošināšanu, un jo īpaši tās kontrolē:

[..]

- b) visus mehānismus, kas paredzēti jaudas noslogotības problēmas risināšanai valsts elektroenerģijas sistēmā;

[..]

- g) apjomu, kādā pārvaldes un sadales sistēmu operatori pilda savus uzdevumus saskaņā ar 9. un 14. pantu;

[..].”

- 9 Direktīvas 2003/54 24. pantā ar virsrakstu “Drošības pasākumi” ir paredzēts, ka gadījumā, ja enerģijas tirgū pēkšņi iestājas krīze un ir apdraudēta personu fiziskā drošība, aparatūras vai iekārtu drošība vai sistēmas viengabalainība, dalībvalsts drīkst īslaicīgi veikt vajadzīgos drošības pasākumus, par kuriem tai tūlītēji jāpaziņo Eiropas Komisijai.

Valsts tiesības

- 10 Ar 1999. gada 16. marta likumdošanas dekrētu Nr. 79 (1999. gada 31. marta *GURI* Nr. 75, turpmāk tekstā — “*Bersani* dekrēts”) ir ieviesta Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 19. decembra Direktīva 96/92/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV 1997, L 27, 20. lpp.; OV Īpašais izdevums latviešu valodā: 12. nod., 2. sēj., 3. lpp.).
- 11 Šā dekrēta 2. panta 10. punktā dispečervadība ir definēta kā “darbība, lai dotu rīkojumus attiecībā uz ražošanas iekārtu, pārvades sistēmu un palīgdienestu koordinētu izmantošanu un darbību”. No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka dispečervadība ir operācija, ar kuru sistēmas operators “regulē” tās ražošanas iekārtas, kurām ir pienācīga jaudas rezerve un kuras atrodas tā apgabalā, atbilstoši pieprasījuma vajadzībām, lai ikvienā brīdī nodrošinātu līdzsvaru starp elektroenerģijas piedāvājumu un pieprasījumu sistēmā un šādi garantētu elektroenerģijas piegādes nepārtrauktību.
- 12 Atbilstoši *Bersani* dekrēta 3. panta 3. punktam un 5. pantam *AEEG* 2003. gada 30. decembrī pieņēma Lēmumu Nr. 168/03 (2004. gada 30. janvāra *GURI* Nr. 24 parastais pielikums), lai risinātu jautājumu par tādu noteiktu ražošanas iekārtu ietekmi vietējā tirgū, bez kurām nav iespējams apmierināt elektroenerģijas pieprasījumu pietiekamas drošības nosacījumos. Šajā lēmumā ir noteikti nosacījumi, kādos sniedzams elektroenerģijas dispečervadības pakalpojums un veicama apgāde ar attiecīgajiem energoresursiem.
- 13 Atbilstoši ražošanas ministra 2003. gada 19. decembra dekrētā (2003. gada 30. decembra *GURI* Nr. 301 parastais pielikums) paredzētajam Itālijas elektroenerģijas tirgus iedalās trīs atšķirīgos tirgos, proti, pirmkārt, iepriekšējās dienas tirgū (turpmāk tekstā — “*IDT*”), kurā tiek veikta elektroenerģijas pirkšanas un pārdošanas piedāvājumu atlase ikvienam attiecīgajam nākamās dienas laikposmam, otrkārt, dienas tirgū

(turpmāk tekstā — “DT”), kurā tiek veikta elektroenerģijas pirkšanas un pārdošanas piedāvājumu atlase, lai līdzsvarotu IDT noteiktās padeves un izmantošanas programmas, un, treškārt, dispečervadības pakalpojumu tirgū (turpmāk tekstā — “DPT”), kas savukārt iedalās *ex ante* dispečervadības pakalpojumu tirgū un līdzsvarošanas tirgū.

- 14 Ar AEEG 2006. gada 9. jūnijā pieņemto Lēmumu Nr. 111/06 (2006. gada 4. jūlija *GURI* Nr. 153 parastais pielikums, turpmāk tekstā — “Lēmums Nr. 111/06”) šā sprieduma 12. punktā minētajā Lēmumā Nr. 168/03 ir izdarīti grozījumi, kuru rezultātā galvenajam sistēmas operatoram, proti, *Terna rete elettrica nazionale SpA* (turpmāk tekstā — “*Terna*”) ir atļauts piesaistīt dispečervadības pakalpojumam vajadzīgos resursus. Tas attiecas uz elektroenerģijas sistēmas darbībai un drošībai būtisko iekārtu regulējumu (turpmāk tekstā — “būtisko iekārtu regulējums”). Būtisko iekārtu regulējuma normas ir izklāstītas Lēmuma Nr. 111/06 A pielikuma 3. iedaļas 2. sadaļā, konkrēti — šā pielikuma 63., 64. un 65. pantā.
- 15 2008. gada 29. novembra Dekrētlukumā Nr. 185, kas par likumu pārveidots un grozīts ar 2009. gada 28. janvāra Likumu Nr. 2 (2009. gada 28. janvāra *GURI* Nr. 22 parastais pielikums), par steidzamiem pasākumiem ģimeņu, darba, nodarbinātības un uzņēmumu atbalstam un valsts stratēģiskā regulējuma izmaiņām ar pretrīzes pasākumiem (2008. gada 29. novembra *GURI* Nr. 280 parastais pielikums, turpmāk tekstā — “Dekrētlukums Nr. 185”) pārsvarā ir pārņemts būtisko iekārtu regulējuma saturs. Tā 3. panta 10. punktā ir paredzēti principi, kuriem jāatbilst elektroenerģijas tirgus regulējumam, “ņemot vērā ārkārtīgo starptautisko ekonomisko krīzi un tās ietekmi arī uz izejvielu cenām tirgū, lai garantētu izmaksu samazināšanu ģimenēm un uzņēmumiem un pazeminātu elektroenerģijas cenu”.
- 16 Konkrēti, attiecībā uz DPT Dekrētlukuma Nr. 185 3. panta 10. punkta d) apakšpunktā ir paredzēts, ka “lai ļautu izraudzīties elektroenerģijas sistēmas drošības nodrošināšanai vajadzīgo resursu pieprasījumu, pamatojoties uz sistēmai katra resursa

sniegtajiem dažādajiem pakalpojumiem, tā vadība, veicot pārredzamu un no saimnieciskā viedokļa efektīvu vērtējumu, ir uzticēta pārvades un dispečervadības pakalpojuma koncesionāram. Dispečervadības pakalpojumus nodrošina, atļauju saņēmēšajiem operatoriem iepērkot vajadzīgos resursus. [DPT] enerģijas cenu nosaka, pamatojoties uz dažādām cenām, ko saistoši piedāvājis katrs atļauju saņēmēšais lietotājs un akceptējis dispečervadības pakalpojumu koncesionārs, priekšroku dodot piedāvājumiem par zemākām cenām, līdz pilnībā tiek apmierināts pieprasījums [..].”

- 17 Dekrētlikuma Nr. 185 3. panta 11. punktā būtībā ir paredzēts, ka, lai nodrošinātu sloga atvieglošanu ģimenēm un uzņēmumiem un pazeminātu elektroenerģijas cenu:

“[AEEG] lēmumos, citstarp attiecībā uz elektroenerģijas dispečervadību, jāievēro šādi principi un pamatnostādnes:

- a) subjektiem, kuru individuālā rīcībā ir dispečervadības pakalpojumu pieprasījuma apmierināšanai būtiskas atsevišķas iekārtas vai to kopumi, kas saskaņā ar šā apakšpunkta noteikumiem ir identificēti atbilstoši [AEEG] noteiktajiem kritērijiem, jāsniedz piedāvājumi tirgos ar nosacījumiem, kurus nosaka [AEEG], kura veic vajadzīgos pasākumus, lai līdz minimumam samazinātu sistēmas izmaksas un nodrošinātu taisnīgu atlīdzību ražotājiem, proti, dispečervadības pakalpojumu pieprasījumam būtiskas tikai un vienīgi laikā, kad ir iestājušies turpinājumā minētie nosacījumi, ir iekārtas, kuras ir tehniski un strukturāli nepieciešamas, lai novērstu jaudas noslogotību sistēmā vai nodrošinātu ilglaicīgu atbilstoša valsts energosistēmas līmeņa drošību;

b) jāīsteno pasākumi, lai uzlabotu [DPT] efektivitāti, mudinātu mazināt minēto pakalpojumu sniegšanas izmaksas, noslēgtu līgumus par resursu ilglaicīgu iepirkšanu un stabilizētu galalietotāju maksājamo atlīdzību.”

- 18 Pamatojoties uz Dekrētlikumu Nr. 185 un Likumu Nr. 2/09, *AEEG* 2009. gada 29. aprīlī pieņēma Lēmumu Nr. ARG/elt 52/09 (2009. gada 11. jūnija *GURI* Nr. 133 parastais pielikums, turpmāk tekstā — “Lēmums Nr. 52/09”), ar kura 1. pantu ir izdarīti grozījumi Lēmuma Nr. 111/06 A pielikuma 63., 64. un 65. pantā. Ar Lēmumu Nr. 52/09 *AEEG* ievieša jaunu regulējumu dispečervadības jomā attiecībā uz elektroenerģijas sistēmas darbībai un drošībai būtiskām iekārtām.
- 19 Saskaņā ar Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 63. panta 9. punktu operatoram ik gadu ir jāparedz un jāpublicē saraksts, kurā uzskaitītas iekārtas un iekārtu kopumi, ko uzskata par elektroenerģijas sistēmas darbībai un drošībai būtiski nepieciešamām. Uz šīm iekārtām attiecas piedāvājuma saistības un atlīdzības regulējums, kas noteikti Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 63.–65. pantā.
- 20 Ar Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 64. pantā paredzēto regulējumu (turpmāk tekstā — “parastais regulējums”) ir noteikts, ka būtiskas iekārtas īpašniekam attiecībā uz apjomiem un laikposmā, kamēr tā iekārta tiek uzskatīta par būtisku, ir jāiesniedz piedāvājumi, ievērojot šādus ierobežojumus:

— IDT un DT tirgos pārdošanas piedāvājumiem jābūt veiktiem par cenu, kas vienāda ar nulli, bet pirkšanas piedāvājumiem — bez cenas norādes, un

— DPT tirgū piedāvājumiem jābūt vienādiem ar IDT pārdotās elektroenerģijas cenu.

- 21 Kā izriet no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem, ražotājs ir tiesīgs piedāvāt brīvi noteiktu cenu attiecībā uz apjomiem un laikiem, kurus neuzskata par būtiskiem.
- 22 Ar Lēmumu Nr. 52/09 Lēmuma Nr. 111/06 A pielikumā turklāt ir ieviests 65.a pants, kurā ir paredzēta iespēja būtisko iekārtu īpašniekam attiecībā uz tam piederošajām iekārtām līgumā vienojoties noteikt no Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 63.–65. pantā paredzētās atšķirīgu piedāvājuma kārtību, un tādā gadījumā kalendārajam gadam, uz kuru attiecas līgums, būtisko iekārtu sarakstā netiks ierakstīta neviena no tā rīcībā esošajām ražošanas iekārtām.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 23 *Enel* kā elektroenerģijas ražotāju uzņēmums, kuram pieder par būtiskām uzskatītas iekārtas, iesniedzējtiesā cēla prasību par Lēmuma Nr. 52/09 atcelšanu, citstarp apgalvojot, ka tas esot pretrunā Direktīvai 2003/54, konkrēti — tās 11. panta 2. un 6. punktam.
- 24 *Enel* apgalvo, ka ar apstrīdēto tiesisko regulējumu noteiktajā kārtībā, kādā nodrošina operatoram dispečervadības pakalpojumu sniegšanai vajadzīgo elektroenerģijas daudzumu, netiekot ievērots pieprasījuma un piedāvājuma brīvas mijiedarbības princips un tā esot balstīta uz norādījumiem, kas tiek doti uzņēmumiem, kuriem pieder būtiskas iekārtas vai to kopumi, visos elektroenerģijas biržu veidojošajos tirgos, proti, IDT, DT un DPT, nodrošināt noteiktus elektroenerģijas daudzumus par cenu, kuru nosaka

nevis ražotājs atbilstoši savai komerciālajai stratēģijai, bet gan *AEEG* dažkārt atbilstoši vidējai biržas cenai, kas noteikta IDT un DT, citkārt — pamatojoties uz tarifiem, kas nav saistīti ar kādu noteiktu atsaucē biržas tirgu, proti, DPT.

- 25 Tas esot pretrunā Direktīvas 2003/54 mērķim un normām, jo tajā, lai vienādotu dažādu dalībvalstu tiesiskos regulējumus, esot paredzēts, ka elektroenerģijas ražošana un piedāvājums ir jānodrošina brīvas konkurences apstākļos, nevis atbilstoši valsts plānošanas modelim. Lēmumā Nr. 52/09 paredzētais regulējums esot pretrunā arī šīs direktīvas 11. panta 2. un 6. punktam, kuros attiecīgi paredzēts, ka dispečervadības pakalpojumos jāņem vērā ekonomiskā priekšrocība, kāda ir elektroenerģijai, ko iegūst ražošanas iekārtās, izvēloties pieejamos piedāvājumus atbilstoši ekonomiskajam kritērijam, un ka sistēmas operatoriem enerģija, kuru tie izmanto enerģijas zudumu segšanai un rezerves jaudas saglabāšanai savā sistēmā, ir jāiepērk atbilstoši pārredzamām, nediskriminējošām un tirgus principiem atbilstīgām procedūrām.
- 26 Iesniedzējtiesa šaubās, vai attiecīgais valsts tiesiskais regulējums ir saderīgs ar Līguma normām par brīvību veikt uzņēmējdarbību, pakalpojumu sniegšanas brīvību, kā arī preču un kapitāla brīvu apriti. Proti, pienākuma slēgt līgumu noteikšana esot būtiska iejaukšanās saimnieciskās darbības subjektiem parasti esošajā līgumslēgšanas brīvībā un pēc savas dabas esot tāda, kas tiem radot papildu izmaksas un vajadzību mainīt komerciālo stratēģiju. Brīvībai veikt uzņēmējdarbību šķēršļus radot arī enerģijas pārdošanas cenas iepriekšēja noteikšana.
- 27 Iesniedzējtiesa šaubās, vai attiecīgajā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētie pasākumi varētu būt attaisnoti ar atkāpēm, kas paredzētas EKL 86. panta 2. punktā un Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punktā, jo neesot droši zināms, vai tie varētu būt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības.

- 28 Minētā tiesa vienlīdz šaubās par šo pasākumu samērīgumu. Proti, ar tiem neesot paredzēts radīt konkurences apstākļus DPT, lai mazinātu noteicošajās pozīcijās esošo operatoru ietekmi, bet gan šīs ietekmes mazināšanai DPT loma tiek ierobežota par labu sistēmas operatora veiktai enerģijas piegādei administratīvā kārtībā. Turklāt neesot pierādīts, ka minēto operatoru ietekme tirgū nevarētu tikt mazināta ar pasākumiem, kas būtu saskanīgi ar izvēli liberalizēt tirgu.
- 29 Iesniedzējtiesa visbeidzot norāda, ka attiecīgie pasākumi pēc savas dabas esot pastāvīga atkāpe no enerģijas iekšējā tirgus regulējuma. Šādi pasākumi nevarot būt arī “drošības pasākumi” Direktīvas 2003/54 24. panta izpratnē.
- 30 Šajos apstākļos *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* [Lombardijas reģionālā Administratīvā tiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai ar [EKL] 23., 43., 49. un 56. pantu, kā arī Direktīvas 2003/54 11. panta 2. un 6. punktu un 24. pantu tiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru, nepaziņojot [...] Komisijai, noteiktiem elektroenerģijas ražotājiem, kuriem konkrētajos apstākļos ir būtiska loma, lai tiktu apmierinātas dispečervadības pakalpojumu pieprasījuma vajadzības, ir pastāvīgi noteikts pienākums elektroenerģijas biržas tirgos iesniegt piedāvājumus atbilstoši sistēmas operatora patstāvīgi noteiktām programmām un ražotājam tiek liegts brīvi noteikt par šiem piedāvājumiem saņemamās atlīdzības apmēru, jo tā tiek saistīta ar kritērijiem, kuri nav tikuši iepriekš noteikti saskaņā ar “pārredzamām, nediskriminējošām un tirgus principiem atbilstīgām procedūrām”?”

Par prejudiciālo jautājumu

Ievada apsvērumi

- ³¹ Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa aicina Tiesu spriest, kā interpretējamas EKL 56. panta normas par kapitāla brīvu apriti.
- ³² Šajā ziņā jāatgādina, ka Tiesa nevar lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālo jautājumu, ja tai nav zināmi faktiskie vai tiesiskie apstākļi, kas vajadzīgi, lai lietderīgi atbildētu uz tai uzdotajiem jautājumiem (šajā ziņā skat. 2006. gada 5. decembra spriedumu apvienotajās lietās C-94/04 un C-202/04 *Cipolla* u.c., Krājums, I-11421. lpp., 25. punkts, kā arī 2008. gada 31. janvāra spriedumu lietā C-380/05 *Centro Europa 7*, Krājums, I-349. lpp., 53. punkts). Iesniedzējtiesas lēmumā ir jānorāda, tieši kāpēc valsts tiesa šaubās par Savienības tiesību interpretāciju un uzskata, ka Tiesai ir jālūdz sniegt prejudiciālu nolēmumu. Šajā kontekstā valsts tiesai ir vismaz minimāli jāpaskaidro, kāpēc tā ir izvēlējusies konkrētās Savienības tiesību normas, kuras tā lūdz interpretēt, kā arī jāizskaidro saikne, ko tā saskata starp šīm normām un pamata prāvā piemērojamajiem valsts tiesību aktiem (iepriekš minētais spriedums lietā *Centro Europa 7*, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).
- ³³ Taču iesniedzējtiesa nekādi nepaskaidro saikni, ko tā saskata starp Līguma noteikumiem par kapitāla brīvu apriti, no vienas puses, un pamatlietā esošo strīdu vai šā strīda priekšmetu, no otras puses. Tādēļ jāuzskata, ka jautājums, ciktāl tas attiecas uz Līguma noteikumiem par kapitāla brīvu apriti, nav pieņemams.

- 34 Jautājumā par iesniedzējtiesas norādītajiem Līguma noteikumiem par preču brīvu apriti, pakalpojumu sniegšanas brīvību un brīvību veikt uzņēmējdarbību ir svarīgi norādīt, pirmkārt, ka Direktīva 2003/54 ir pieņemta, pamatojoties citstarp uz EKL 47. panta 2. punktu un EKL 55. pantu, kuri attiecas uz minētajām brīvībām. Savukārt pamatlietas cēlonis ir prasība par valsts tiesisko regulējumu jautājumā par dispečervadības pakalpojumu. Taču tieši par šo pēdējo ir Direktīvas 2003/54 11. pants. Ciktā tas attiecas uz pamatlietu, ar šo direktīvu elektroenerģijas nozarē tiek istenotas Līgumā noteiktās pamatbrīvības, kuru vidū ir preču brīva aprīte, pakalpojumu sniegšanas brīvība un brīvība veikt uzņēmējdarbību, un tādējādi sekmēta to garantēšana. Tātad jautājums par šo brīvību ierobežojumu iespējamo esamību ir jāiztirzā, atsaucoties uz minēto direktīvu.
- 35 Jautājumā par Direktīvas 2003/54 24. pantu, uz kuru atsaukusies iesniedzējtiesa, ir jānorāda, ka šis pants ir par drošības pasākumiem, ko dalībvalstij ir atļauts veikt, lai novērstu sistēmas apdraudējumus. Tomēr jānorāda, ka, lai arī Dekrētlīkums Nr. 185 ir pieņemts, “ņemot vērā [ārkārtīgo] starptautisko ekonomisko krīzi un tās ietekmi arī uz izejvielu cenām”, no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem neizriet, ka šā tiesiskā regulējuma pieņemšana būtu saistīta ar kādu pēkšņu krīzi enerģijas tirgū vai personu fiziskās drošības, aparatūras vai iekārtu drošības vai sistēmas viengabalainības apdraudējumu, kā tas paredzēts šajā 24. pantā. Tādēļ jāuzskata, ka, lai atbildētu uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, minētajam pantam nav nozīmes.
- 36 Turklāt jānorāda, ka, tā kā iesniedzējtiesa šaubās par to, vai attiecīgie pasākumi var būt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, jāņem vērā arī Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punkts, saskaņā ar kuru dalībvalstis var elektroenerģijas nozares uzņēmumiem šādas saistības noteikt.

- 37 Ievērojot šos faktorus un lai iesniedzējtiesai sniegtu pamatlietas izspriešanai noderīgu atbildi, jāuzskata, ka ar uzdoto jautājumu tiek lūgts izvērtēt, vai Direktīva 2003/54, ņemot vērā konkrēti tās 3. panta 2. punktu un 11. panta 2. un 6. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to ir aizliegts tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, kurā operatori, kuru rīcībā ir iekārtas, ko atbilstoši valsts regulatīvās iestādes noteiktiem kritērijiem uzskata par būtiskām, lai apmierinātu elektroenerģijas pieprasījuma vajadzības dispečervadības pakalpojumiem, vai šādu iekārtu kopumi, tiek noteikts pienākums iesniegt piedāvājumus elektroenerģijas valsts tirgos atbilstoši nosacījumiem, ko iepriekš noteikusi šī iestāde.

Nosacījumi dalībvalstu rīcībai

Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības

- 38 Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punktā ir paredzēts, ka, pilnībā ievērojot EKL 86. pantu, dalībvalstis uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, var vispārējās ekonomiskās interesēs noteikt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, kuras var attiekties uz drošību, tostarp piegādes drošību, piegādes regularitāti, kvalitāti un cenu.
- 39 Jānorāda, ka atbilstoši Direktīvas 2003/54 3. panta 9. punktam dalībvalstīm ir jāinformē Komisija par visiem pasākumiem, kas īstenoti, lai izpildītu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, tostarp patērētāju aizsardzību, un par to iespējamo ietekmi uz vietējo un starptautisko konkurenci neatkarīgi no tā, vai šie pasākumi prasa atkāpi

no šīs direktīvas noteikumiem, un reizi divos gados jāpaziņo tai par visām iespējamajām izmaiņām tajos (šajā ziņā skat. 2010. gada 20. aprīļa spriedumu lietā *C-265/08 Federutility u.c.*, Krājums, I-3377. lpp., 23. punkts) un ka šo pasākumu paziņošana ļauj pārliecināties, vai dalībvalsts ir vēlējusies noteikt sabiedriskā pakalpojuma saistības. Tomēr ar nepaziņošanu vien nevar būt pietiekami, lai uzskatāmi parādītu, ka attiecīgais tiesiskais regulējums nav sabiedriskā pakalpojuma saistības.

- 40 EKL 86. panta 2. punktā ir paredzēts, pirmkārt, ka uz uzņēmumiem, kuriem uzticēti pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, attiecas konkurences noteikumi tiktāl, ciktāl šo noteikumu piemērošana *de iure* vai *de facto* netraucē veikt tiem uzticētos konkrētos uzdevumus, un, otrkārt, ka nedrīkst ietekmēt tirdzniecības attīstību tiktāl, lai kaitētu Savienības interesēm.
- 41 Tiesa jau ir paskaidrojusi, ka šīs normas mērķis ir dalībvalstu interesi noteiktus uzņēmumus izmantot kā ekonomiskās vai sociālās politikas rīku saskaņot ar Savienības interesi nodrošināt konkurences noteikumu ievērošanu un saglabāt kopējā tirgus vienotību (šajā ziņā skat. 1999. gada 21. septembra spriedumu lietā *C-67/96 Albany, Recueil*, I-5751. lpp., 103. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 42 Tādējādi no paša EKL 86. panta formulējuma izriet, ka sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībās, ko Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punktā ļauts noteikt uzņēmumiem, ir jāievēro samērīguma princips un ka līdz ar to šīs saistības drīkst kavēt brīvu elektroenerģijas piegādes cenu noteikšanu tikai tiktāl, ciktāl tas ir vajadzīgs, lai īstenotu ar to sasniedzamo vispārējo ekonomisko interešu mērķi (iepriekš minētais spriedums lietā *Federutility u.c.*, 33. punkts).

Savienības tiesiskais regulējums par elektroenerģijas tirgu un dispečervadības pakalpojumiem

- 43 Saistībā ar elektroenerģijas tirgus pakāpenisku liberalizēšanu dalībvalstu norīkotās regulatīvās iestādes ir tikušas apveltītas ar īpašām kompetencēm. Proti, atbilstoši Direktīvas 2003/54 23. panta 1. punkta b) un g) apakšpunktam regulatīvās iestādes, kā, piemēram, *AEEG*, atbild par to, lai tiktu nodrošināta nediskriminēšana, efektīva konkurence un tirgus efektīva darbība attiecībā arī uz jaudas noslogotības problēmas risināšanai valsts elektroenerģijas sistēmā paredzētajiem mehānismiem un to, cik lielā mērā pārvades un sadales sistēmu operatori pilda uzdevumus, kas tiem noteikti saskaņā ar šīs direktīvas 9. un 14. pantu.
- 44 Direktīvas 2003/54 9. panta a) un b) punktā ir paredzēts, ka operatoram ir jāgarantē sistēmas ilgtermiņa jauda, lai tā spētu nodrošināt saprātīgu elektroenerģijas pārvades apjomu, un jāveicina piegāžu drošība ar piemērotu pārvades jaudu un sistēmas uzticamību. Šīs direktīvas 14. panta 1., 2. un 6. punktā ir paredzēts, ka šis operators rūpējas, lai tā apgabalā tiktu nodrošināta sistēmas drošība, stabilitāte un efektivitāte, nediskriminējot sistēmas lietotājus.
- 45 Konkrēti, jautājumā par dispečervadības pakalpojumiem ir jānorāda, ka atbilstoši Direktīvas 2003/54 9. un 11. pantam sistēmas operators atbild par elektroenerģijas plūsmu sistēmā, lai nodrošinātu tās drošību, stabilitāti un efektivitāti. Tādējādi šajā direktīvā operatoram tiek noteikta atbildība par tā apgabalā esošo ražošanas iekārtu dispečervadību.
- 46 Saskaņā ar Direktīvas 2003/54 11. panta 2. punktu ražošanas iekārtu dispečervadība jāveic, ņemot vērā kritērijus, kurus var apstiprināt attiecīgā dalībvalsts un kuriem jābūt objektīviem, publicētiem un nediskriminējoši piemērotiem. Šajos kritērijos jāņem

vērā ekonomiskā priekšrocība, kāda ir elektroenerģijai, ko iegūst no pieejamajām ražošanas iekārtām, kā arī sistēmas tehniskie ierobežojumi. Savukārt šā panta 6. punktā būtībā ir paredzēts, ka sistēmas operators izmantojamo enerģiju iepērk atbilstoši pārredzamām, nediskriminējošām un tirgus principiem atbilstīgām procedūrām.

⁴⁷ Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punktā un 11. panta 2. un 6. punktā attiecīgajai dalībvalstij ir ļauts ar regulatīvo iestāžu un sistēmas operatoru starpniecību noteikt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības uzņēmumiem, kuru rīcībā ir ražošanas iekārtas, kas vajadzīgas, lai apmierinātu dispečervadības pakalpojuma vajadzības, ja vien ir izpildīti šajās tiesību normās izvirzītie nosacījumi.

⁴⁸ Šādu iejaukšanos paredzošajam tiesiskajam regulējumam ir jābūt ar vispārējo ekonomisko interešu mērķi un jāatbilst samērīguma principam. Turklāt šādām saistībām ir jābūt skaidri definētām, pārredzamām, nediskriminējošām un pārbaudāmām un jāgarantē minētajiem uzņēmumiem vienlīdzīga pieeja patērētājiem valstīs. Šo iekārtu dispečervadība katrā ziņā jāveic atbilstoši objektīviem, publicētiem un nediskriminējot piemērotiem kritērijiem, kuros tiek ņemti vērā minētajās iekārtās iegūtās elektroenerģijas ekonomiskā priekšrocība un sistēmas tehniskie ierobežojumi.

⁴⁹ Izvērtēt, vai šīs prasības ir izpildītas, ir pienākums iesniedzējtiesai, izskatot pamatliesu. Tomēr tai sniegt visus tālab vajadzīgos norādījumus attiecībā uz Savienības tiesībām ir Tiesas ziņā.

Vispārējās ekonomiskās intereses

- 50 Svarīgi atgādināt, ka dalībvalstis drīkst, ievērojot Savienības tiesības, noteikt savu vispārējām ekonomiskajām interesēm atbilstošu pakalpojumu diapazonu un organizāciju. Tās citstarp var ņemt vērā savas valsts politikas mērķus (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Albany*, 104. punkts, kā arī lietā *Federutility* u.c., 29. punkts).
- 51 No *Bersani* dekrēta 3. panta izriet, ka elektroenerģijas dispečervadības pakalpojums ir sabiedriskais pakalpojums, kas paredzēts, lai nodrošinātu līdzsvaru starp elektroenerģijas piedāvājumu un pieprasījumu valsts pārvades sistēmā, šādi garantējot [elektro]enerģijas piegādes drošību un nepārtrauktību.
- 52 Jautājumā par to, vai tādām uzņēmumam kā *Terna* ir uzticēts pārvaldīt vispārējām interesēm atbilstošus pakalpojumus, ir jānorāda, ka šim uzņēmumam, kā izriet no iesniedzējtiesas nolēmuma, publisko tiesību koncesijas ceļā ir uzticēta atbildība par dispečervadības pakalpojumu.
- 53 Savukārt būtisko iekārtu regulējums, kā atgādināts Dekrētlukuma Nr. 185 3. panta 10. punktā, ir pieņemts, lai nodrošinātu sloga atvieglošanu ģimenēm un uzņēmumiem, kā arī pazeminātu elektroenerģijas cenu.
- 54 Iepriekšējā punktā minēto saistību cēlonis ir rūpes par sistēmas drošību un patērētāju aizsardzību, kas atzītas Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punktā. Tādēļ principā jāatzīst, ka būtisko iekārtu regulējumam ir vispārējo ekonomisko interešu mērķis.

Samērīguma principa ievērošana

- 55 Ja, kā izriet jau no šā sprieduma 42. punkta, Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punktā, lasot to saistībā ar EKL 86. pantu, uzņēmumiem, kam uzticēts pārvaldīt kādu sabiedrisko pakalpojumu, ir ļauts noteikt saistības attiecībā citstarp uz elektroenerģijas piegādes cenas noteikšanu, šādas saistības nosakošajam valsts tiesiskajam regulējumam ir jāvar garantēt izvirzītā mērķa sasniegšanu un tas, lai atbilstu samērīguma kritērijiem, nedrīkst pārsniegt tā sasniegšanai vajadzīgo.
- 56 Tādēļ jāizvērtē, vai tāds tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais ir piemērots, lai garantētu, ka tiek sasniegti izvirzītie mērķi, proti, sistēmas drošība un patērētāju aizsardzība.
- 57 No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka šis valsts tiesiskais regulējums attiecas vienīgi uz operatoriem, kuru rīcībā ir būtiskās iekārtas, proti, gadījumā, ja ir tikai viena vienīga ražošanas iekārta, kas savu tehnisko īpašību un savas jaudas variēšanas ātruma dēļ spēj nodrošināt dispečervadības prasību apmierināšanai vajadzīgos resursus. Tādā tirgū kā elektroenerģijas tirgus, kurā pieprasījumam ir raksturīgs neelastīgums un attiecīgā prece nav uzglabājama, šāda iekārta būtu būtiski nepieciešama, lai novērstu jaudas noslogotību un/vai saglabātu sistēmas drošību vajadzīgajā līmenī. Šī būtiskās nepieciešamības jeb būtiskuma iezīme operatoru, kura rīcībā ir šāda iekārta, padara par stratēģisku un neapstrīdamu stāvokli ieņemošu operatoru.
- 58 Itālijas Republika šajā ziņā uzsvēra, tam netiekot atspēkotam, ka šī situācija ir radījusi elektroenerģijas izmaksu un galīgās cenas nepamatotu pieaugumu, kuru neesot izraisījusi faktiskā izmaksu sadārdzināšanās un kas draudot ietekmēt apgādes drošību.

- 59 Šajā ziņā nevar *a priori* izslēgt, ka pārdošanas piedāvājumu cenas pārmērīgs pieaugums, kas rodas šādu stratēģisku un neapstrīdamu stāvokļu dēļ, varētu atspoguļoties galapatērētāju un uzņēmumu maksātajā cenā par elektroenerģiju.
- 60 Tādēļ var pieņemt, ka būtisko iekārtu regulējuma piemērošana attiecībā uz ražotājiem, kuri tiek uzskatīti par ieņemošiem stratēģisku un neapstrīdamu stāvokli tirgū, būtu piemērota, lai garantētu sistēmas drošību un patērētāju aizsardzību.
- 61 Savukārt jautājumā par būtisko iekārtu regulējumu — redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, — no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka Dekrētlikums Nr. 185 un Lēmums Nr. 52/09 ir pieņemti pēc tam, kad tika konstatēta toreizējās sistēmas neefektivitāte gan tāpēc, ka par būtiskām bija atzīts niecīgs skaits spēkstaciju, gan arī tāpēc, ka “būtiskums” attiecās tikai un vienīgi uz atsevišķām iekārtām, nevis uzņēmumiem, kuriem tās pieder, jo tādējādi “varēja gadīties, ka ar saistošā regulējuma attiecināšanu uz kādu atsevišķu iekārtu nebija pietiekami, lai novērstu, ka dominējošā stāvokli tirgū atrodas noteikti operatori, kuri kā citu iekārtu, kas savā kopumā ir nepieciešamas, lai nodrošinātu dispečervadības pakalpojumu pieprasījumu, īpašnieki tik un tā būtu varējuši vienpusēji noteikt pārdošanas cenu noteiktos sistēmas darbības apstākļos vajadzīgajam elektroenerģijas robeždaudzumam”.
- 62 Tādēļ, ciktāl saskaņā ar Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 63. panta 2. punkta a) apakšpunktā noteikto *Terna* par būtisku uzskata ikvienu iekārtu, bez kuras nebūtu iespējams garantēt sistēmas drošību, un ciktāl saskaņā ar šā panta 3. punkta a) un b) apakšpunktu tās ir ražošanas iekārtas, kas ir cieši vajadzīgas un būtiski nepieciešamas, lai apmierinātu dispečervadības pakalpojuma vajadzības, tāds tiesiskais regulējums kā būtisko iekārtu regulējums var garantēt sistēmas drošību un patērētāju aizsardzību.

- 63 Tomēr jāizvērtē, vai šī ieviešanas metode nepārsniedz to, kas vajadzīgs, lai sasniegtu izvirzītos vispārējo ekonomisko interešu mērķus.
- 64 *Enel* šajā ziņā apgalvo, tam netiekot atspēkotam, ka Lēmuma Nr. 52/09 rezultātā būtisko iekārtu regulējumam tika pakļauta ievērojama tās ražošanas jaudas daļa, tai no 500 MW pārtopot par vairāk nekā 10 000 MW. Šī apgalvojuma pamatotību pārbaudīt ir iesniedzējtiesas ziņā.
- 65 Šajā kontekstā jāizvērtē būtisko iekārtu regulējuma — redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, — galvenās iezīmes.
- 66 Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 63. panta 9. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts, ka *Terna* kompetencē ir noteikt par būtiskām klasificējamo iekārtu un/vai šā iekārtu kopuma stundu skaitu un jaudu. Tādējādi *Terna* vienības un iekārtas reģistrē vienīgi laikposmos un attiecībā uz apjomu, attiecībā uz kuriem ražošanas iekārta tiek uzskatīta par būtisku sistēmas drošībai. Savukārt par apjomu, kurus neuzskata par būtiskiem, sakāms, ka saskaņā ar parasto regulējumu ražotājs drīkst piedāvāt tirgū apjomus, kādus tas grib, par cenu, kādu tas vēlas.
- 67 Turklāt Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 64. panta 3. un 4. punktā ir paredzēts, ka *Terna*, nosakot ierobežojumus un kritērijus attiecībā uz DPT, ir jāņem vērā rezultāti, kas gūti IDT un DT. Savukārt attiecībā uz DPT akceptēto pārdošanas vai pirkšanas piedāvājumu cenu Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 64. panta 7. punktā ir paredzēts, ka tā atbilst elektroenerģijas pārdošanas cenai

ražošanas iekārtas atrašanās vietā esošajā IDT. Tādēļ, lai arī par šo [elektro]enerģiju patiešām netiks maksāta cena, kuru dispečervadības lietotājs būtu varējis šajos tirgos piedāvāt un saņemt, jo piedāvājumam IDT un DT jābūt vienādam ar nulli, ir jākonstatē, ka par to tam tiks samaksāts atbilstoši vidējai tirgus cenai attiecīgajā apgabalā.

68 Šajos apstākļos jānorāda, ka pretēji tam, ko apgalvo *Enel*, nešķiet, ka par DPT nodoto enerģiju tiktu maksāts atbilstoši tarifiem, kas nekādi neesot saistīti ar kāda konkrēta atsauces biržas tirgus vērtībām. Tā kā Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, 64. panta 7. punktā ir paredzēts, ka par šo [elektro] enerģiju tiks maksāts atbilstoši vidējai tirgus cenai ražošanas iekārtas atrašanās vietā, jākonstatē, kā tas noteikts arī Dekrētlikuma Nr. 185 3. panta 11. punktā, ka regulējums šķiet esam tāds, kas garantē taisnīgu atlīdzību operatoriem, kuru rīcībā ir šādas iekārtas.

69 Turklāt Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 64. panta 8. punktā ir paredzēts, ka, ja šī cena ir zemāka par iekārtas mainīgajām izmaksām, *Terna* operatoram, kura rīcībā ir būtiskā iekārta, tiek maksāta kompensācija, kas atbilst starpībai, ja tā ir pozitīva, starp mainīgajām izmaksām, kas attiecinātas uz minētās iekārtas ražošanas vienībām, un elektroenerģijas pārdošanas cenu IDT. No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka šāda mehānisma mērķis ir garantēt dispečervadības lietotājam, ka atlīdzība par būtiskajām iekārtām, kas pieejamas tirgos, nebūs mazāka par pašas iekārtas mainīgajām izmaksām.

70 Turklāt būtisko iekārtu regulējums nodrošina zināmu elastīgumu un šķiet piedāvājam operatoriem, kuru rīcībā ir būtiskās iekārtas, alternatīvas, kuru mērķis ir mazināt ietekmi, kādu uz tiem atstāj tā piemērošana.

- 71 Proti, Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 63. panta 5. punktā dispečervadības lietotājam ir ļauts izvēlēties, uz kuru ražošanas iekārtu minimālo kopumu, kurā ietilpst arī *Terna* iepriekš izraudzītās iekārtas, attieksies būtisko iekārtu regulējums.
- 72 Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 63. panta 11. punktā dispečervadības lietotājam ir ļauts lūgt *AEEG* piemērot “regulējumu par izmaksu atlīdzināšanu”, kas ļauj saņemt konkrētu, *AEEG* noteiktu summu, kura atbilst starpībai starp būtiskajai iekārtai atzītajām ražošanas izmaksām un ieņēmumiem, kas ar to gūti laikposmā, kamēr tā bijusi būtisko iekārtu sarakstā. Apmaiņā pret to ir paredzēts, ka attiecīgajai iekārtai tiek piemērots ne tikai parastais regulējums par laiku un ražošanas jaudu, ko atzīst par būtisku, bet arī papildu ierobežojumi attiecībā uz nebūtiskajiem, jebšu “brīvajiem” daudzumiem un laikposmiem, kuri noteikti Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 65. pantā.
- 73 Jautājumā par Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 63. panta 1. punktā paredzētajā sarakstā iekļautajām iekārtām, uz kurām nav attiecināms minētais regulējums par izmaksu atlīdzināšanu, šā lēmuma — redakcijā ar izdarītajiem grozījumiem – 64. panta 9. punktā ir paredzēts, ka dispečervadības lietotājs drīkst piedāvāt *Terna* termiņos un kārtībā, par kuru tie iepriekš kopīgi vienojušies, aizstāt kādu vai vairākas ražošanas vienības ar citām tā rīcībā esošajām ražošanas vienībām.
- 74 Turklāt būtisko iekārtu īpašniekiem ir iespēja atkāpties no būtiskajām iekārtām piemērojamā tiesiskā regulējuma, izmantojot Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 65.a pantā paredzēto līgumisko risinājumu, kas tiem ļauj ar *Terna* noslēgt kādu no divu šajā pantā paredzēto veidu līgumiem. Šos līgumus pirms to noslēgšanas ar minētajiem īpašniekiem akceptē *AEEG*. Atbilstoši šo līgumu noteikumiem dispečervadības lietotājs, kuram pieder būtiskās

iekārtas, apņemas nodot *Terna* rīcībā DPT noteiktas ražošanas jaudas apjomus, tos piedāvājot pirkšanai un pārdošanai par cenām, kuras iepriekš noteikusi *AEEG*, apmaiņā saņemot atlīdzību no *Terna*. Turklāt jānorāda, ka *Enel* ir izvēlējusies šādu alternatīvo mehānismu.

- 75 Savukārt pamatlietā aplūkotajā tiesiskajā regulējumā paredzētās ieviešanas ilgums ir jāierobežo līdz tam, kas ir cieši vajadzīgs, lai sasniegtu tās mērķus. Šajā ziņā ir jākonstatē, ka, tā kā būtisko iekārtu saraksts reizi gadā tiek pārskatīts un izvērtēts no jauna, redzams, ka iekārtas tajā ir iekļautas tikai uz ierobežotu laiku. Tik un tā šajā sarakstā iekārta būtu iekļaujama tikai tik ilgi, kamēr minētā iekārta ir kvalificēta kā būtiska, proti, kamēr nav kādas citas iekārtas, kas spētu sāncensībā piedāvāt dispečervadības prasību apmierināšanai vajadzīgos resursus noteiktā apgabalā.
- 76 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Dekrētlikuma Nr. 185 mērķu vidū ir arī pārvades sistēmas uzlabošana un ka tā 3. panta 11. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts, ka *AEEG* veic arī citu veidu pasākumus, lai uzlabotu dispečervadības pakalpojumu tirgus efektivitāti, mudinātu minēto pakalpojumu apgādes izmaksu samazināšanu, noslēgtu ilgtermiņa līgumus par resursiem un nostabilizētu galapatērētāju maksājamo atlīdzību.
- 77 Jāpiebilst, ka, pēc Itālijas Republikas teiktā, iekārtu regulējums nav paredzēts kā pastāvīgs un ka no tā varētu atteikties, ja vidēja termiņa un ilgtermiņa strukturālie pasākumi attiecībā uz sistēmu, kas jau ir veikti viskritiskākajos apgabalos, kā, piemēram, Sicīlijā un Sardīnijā, vai kurus paredzējis valsts likumdevējs, būs uzlabojuši dispečervadības pakalpojumu pārvaldības efektivitāti, mazinot šo iekārtu ietekmes koncentrēšanos vietējā tirgū.

- 78 Visbeidzot jākonstatē, ka būtisko iekārtu regulējums, kā izriet no Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 63. panta 2. punkta b) apakšpunkta, ir ļāvis iekļaut ne vien iekārtas, kas ir konkrēti būtiski nepieciešamas, lai apmierinātu kāda dispečervadības pakalpojuma vajadzības, bet arī noteiktas iekārtas, kas dispečervadības pakalpojumu vajadzību apmierināšanai ir būtiski nepieciešamas to kopumā.
- 79 Turklāt, kā savu secinājumu 70. punktā norādījis ģenerālvokāts, šis pēdējās iekārtas var būt vajadzīgas no saimnieciskā viedokļa, jo to īpašnieki tirgū atrodas dominējošā stāvoklī, kas tiem ļauj kontrolēt elektroenerģijas cenas, tostarp par dispečervadības pakalpojumiem maksātās cenas.
- 80 Šajos apstākļos pamatlietā aplūkotais valsts tiesiskais regulējums šķiet nepārsniedzam to, kas vajadzīgs tajā paredzēto mērķu sasniegšanai. Tomēr pārbaudīt, vai tas tā ir, ir iesniedzējtiesas ziņā.

Pārējo Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punktā un 11. panta 2. un 6. punktā paredzēto nosacījumu ievērošana

- 81 Kā izriet no šā sprieduma 48. punkta, vēl ir jāpārbauda, vai dispečervadības sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, kas noteiktas *Terna* un operatoriem, kuru rīcībā ir būtiskās iekārtas, ir objektīvas, skaidri definētas, pārredzamas, publicētas un pārbaudāmas.
- 82 Šajā ziņā jānorāda, ka Lēmumā Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, kā arī Dekrētlikuma Nr. 185 3. panta 11. punktā un Pārvides, dispečervadības, sistēmas attīstības un drošības kodeksā (*Codice di trasmissione*,

dispacciamento, sviluppo e sicurezza della rete) ir izklāstīti nosacījumi un kritēriji, atbilstoši kuriem *Terna* par būtisku atzīst kādu iekārtu vai iekārtu kopumu. Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 63. pantā ir paredzēts arī, ka *Terna* reizi gadā sagatavo un pēc tam publicē sarakstu, kurā uzskaitītas minētās iekārtas. No lietas materiāliem izriet, ka šie kritēriji ir paskaidroti Lēmuma Nr. 52/09 saturu skaidrojošajā tehniskajā ziņojumā un sīki izklāstīti minētā kodeksa 4. nodaļā.

- 83 Konkrēti, šā 63. panta 9. punktā ir paredzēts, ka *Terna* ir jānosūta gan *AEEG*, gan dispečervadības lietotājiem — attiecībā uz tiem piederošajām būtiskajām iekārtām —, pirmkārt, ziņojums, kurā norādīti iemesli, kāpēc šā kopuma ražošanas iekārtas ir iekļautas sarakstā, otrkārt, laikposmi gadā un apstākļi, kuros *Terna* paredz, ka ikviena šī iekārta izrādīsies būtiski nepieciešama sistēmas drošībai, precizējot attiecīgās iekārtas, treškārt, galvenie paredzētie darbības parametri un attiecīgie nākamā kalendārā gada laikposmi, kuros minētajiem parametriem jāizpildās atbilstoši *Terna* veiktajām prognozēm, un, ceturtkārt, aplēse par iespējamo ražošanas iekārtas un visu pārējo kopumu veidojošo iekārtu izmantošanu laikposmos, kuros tās var izrādīties būtiski nepieciešamas, lai nodrošinātu drošu elektroenerģijas sistēmas pārvaldību, ko aprēķina pēc iespējas savrupi attiecībā uz katru no paredzētajiem parametriem.
- 84 Pamatojoties uz šo informāciju, dispečervadības lietotājs vismaz divpadsmit stundas pirms termiņa, kādā iesniedzami piedāvājumi IDT, beigām paziņo *Terna*, kuras no jaudas noslogotības novēršanai būtiskajām iekārtām piederošajām vienībām tiks izmantotas piedāvājuma saistību izpildei.
- 85 Turklāt dispečervadības lietotāju saistības ir noteiktas Lēmuma Nr. 111/06, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu Nr. 52/09, A pielikuma 63. panta 7. punktā un 64. panta 1.–10. punktā, kuros izklāstīti nosacījumi, ar kādiem var tikt iesniegti piedāvājumi.

- 86 Būtisko iekārtu regulējums nav diskriminējošs, kā to pārmet *Enel*. Proti, šis regulējums attiecas vienlīdz uz visiem operatoriem, kuriem kādā noteiktā laikposmā pieder kāda viena vai vairākas iekārtas, kas atbilstoši objektīviem tehniskajiem kritērijiem var izrādīties būtiskas, lai apmierinātu dispečervadības pakalpojumu vajadzības pēc elektroenerģijas.
- 87 Jautājumā par prasību, ka dispečervadība jāveic, ņemot vērā elektroenerģijas ekonomisko priekšrocību, no lietas materiāliem neizriet, ka *Terna* IDT un DT iesniegto pārdošanas piedāvājumu atlasī neveic, pamatojoties uz tā dēvēto "saimnieciskā nopelna" kritēriju, sākot ar vislētāko piedāvājumu un turpinot augošā secībā.
- 88 Visbeidzot par prasību, ka pamatlietā aplūkotajam tiesiskajam regulējumam jābūt pārbaudāmam, jānorāda, ka Lēmums Nr. 52/09 ir administratīvs lēmums, kuru kā tādu, šķiet, var apstrīdēt tiesā, kā *Terna* to norādījusi, atbildot uz tiesas sēdē vaicāto. Šajā ziņā jānorāda, ka pamatlieta ir aizsākusies ar prasību par šo lēmumu.
- 89 No iepriekš izklāstītā izriet, ka uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīva 2003/54, konkrēti — tās 3. panta 2. punkts un 11. panta 2. un 6. punkts, ir jāinterpretē tādējādi, ka tā neaizliedz tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkotais, kurā, lai galapatērētāja interesēs pazeminātu elektroenerģijas cenu un nodrošinātu elektroenerģijas sistēmas drošību, operatoriem, kuru rīcībā ir iekārtas, ko atbilstoši valsts regulatīvās iestādes noteiktiem kritērijiem uzskata par būtiskām, lai apmierinātu elektroenerģijas pieprasījuma vajadzības dispečervadības pakalpojumiem, vai šādu iekārtu kopumi, tiek noteikts pienākums iesniegt piedāvājumus elektroenerģijas valsts tirgos atbilstoši nosacījumiem, ko iepriekš noteikusi šī iestāde, ja vien šis tiesiskais regulējums nepārsniedz tam izvirzītā mērķa sasniegšanai vajadzīgo. Tas, vai pamatlietā šis nosacījums ir izpildīts, ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Par tiesāšanās izdevumiem

- ⁹⁰ Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīva 2003/54/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK atcelšanu, konkrēti — tās 3. panta 2. punkts un 11. panta 2. un 6. punkts, ir jāinterpretē tādējādi, ka tā neaizliedz tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkots, kurā, lai galapatērētāja interesēs pazeminātu elektroenerģijas cenu un nodrošinātu elektroenerģijas sistēmas drošību, operatoriem, kuru rīcībā ir iekārtas, ko atbilstoši valsts regulatīvās iestādes noteiktiem kritērijiem uzskata par būtiskām, lai apmierinātu elektroenerģijas pieprasījuma vajadzības dispečervadības pakalpojumiem, vai šādu iekārtu kopumi, tiek noteikts pienākums iesniegt piedāvājumus elektroenerģijas valsts tirgos atbilstoši nosacījumiem, ko iepriekš noteikusi šī iestāde, ja vien šis tiesiskais regulējums nepārsniedz tam izvirzītā mērķa sasniegšanai vajadzīgo. Tas, vai pamatlietā šis nosacījums ir izpildīts, ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

[Paraksti]